

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dijkversterking Keent-Grave

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

1 april 2010 / rapportnummer 2174-65

1. OORDEEL OVER HET MER

Het waterschap Aa en Maas is voornemens delen van het dijktraject langs de Oude Maasarm Keent tussen Keent en Grave te verbeteren.¹ Toetsing heeft namelijk uitgewezen dat delen van de dijk niet aan de normen voldoen. Het betreft hier een toetsing op basis van de mechanismen piping en macrostabiliteit binnenwaarts. Om deze dijkverbetering uit te kunnen voeren moet een dijkverbeteringsplan worden opgesteld en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Ten behoeve van de besluitvorming over dit plan wordt een Milieueffectrapport opgesteld.²

De Commissie is van oordeel dat de **essentiële informatie voor besluitvorming** over het dijkverbeteringsplan in het MER, het ontwerpplan en de bijbehorende achtergronddocumenten **aanwezig** is om het milieubelang volwaardig mee te nemen in de besluitvorming.

Het MER is goed leesbaar. De samenvatting is duidelijk en zelfstandig leesbaar. Het kaartmateriaal, de illustraties en de foto's verhelderen de tekst. De (geringe) landschappelijke effecten zijn voldoende beschreven. De (beperkte) veiligheidsproblemen en oplossingsmogelijkheden zijn in het MER en het ontwerp-dijkverbeteringsplan beknopt en voldoende beschreven.

Bij deze dijkverbetering is gekozen voor eenvoudige oplossingen, zoals kleinkassing en een pipingberm. De dijkverbetering is ontworpen vanuit het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA), waarbij de ecologische en landschappelijke waarden als uitgangspunt genomen.

De Commissie constateert dat de dijkverbeteringsmaatregelen niet integraal en in samenhang worden beschreven met het natuurontwikkelingsproject de Oude Maasarm Keent.³ Zo beschrijft het MER niet hoe de natuurontwikkeling is afgestemd op de dijkversterking en hoe de grondstromen op elkaar zijn afgestemd. Het MER en het ontwerpplan geven geen inzicht in hoe kansen, zoals de aanleg van hoogwatervluchtplaatsen, kunnen worden benut door 'werk met werk' te maken.

- De Commissie adviseert om de integratie en samenhang tussen de dijkverbetering en de natuurontwikkeling in de uitwerking van de plannen vorm te geven.

---

¹ Exacte locatie tussen gemaal Van Sasse bij Grave en De Krommenhoek bij Neerloon (dijkkring 36, dijkpaal 285-360) en delen van de dijkkring Keent (dijkkring 36a, dp 0-43).

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

³ Dijkverbetering Keent-Grave, Startnotitie m.e.r., definitief. 15 september 2008. p. 20: "door de Dienst Landelijk Gebied en Waterschap Aa en Maas wordt gestreefd naar een gecombineerde integrale aanpak van de benodigde dijkverbeteringsmaatregelen en onderdelen van het natuurontwikkelingsproject Oude Maasarm Keent."

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL EN AANBEVELINGEN VOOR HET VERVOLGPROCES

2.1 Alternatieven

In het MER worden de verschillende ontwerpprincipes helder toegelicht met schematische tekeningen. De dijk aanpassing is gericht op maatregelen ten aanzien van piping en macrostabiliteit van het binnentalud. De dijkhoogte blijft gehandhaafd. De dijkverbetering is ontworpen vanuit het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Ecologie en landschap vormen daarbij het uitgangspunt. Op het grootste gedeelte van de dijktrajecten vallen het MMA en het voorkeursalternatief samen. Op basis van deze informatie uit het MER ondersteunt de Commissie de aanpak dat er slechts één alternatief is ontwikkeld.

2.2 Natuur

De Commissie constateert dat een grondige inventarisatie heeft plaatsgevonden van de aandachtsoorten en de vegetatietypen. In het MER wordt aangegeven dat het Rapunzelklokje en de Grote en Kleine modderkruiper negatieve effecten ondervinden van de aanlegwerkzaamheden. Voor deze soorten wordt duidelijk aangegeven hoe er tijdens de aanleg moet worden gehandeld zodat er zo weinig mogelijk verstoring plaatsvindt. Indien nodig worden exemplaren van het Rapunzelklokje op depot gezet. De Commissie merkt op dat het ontzien van deze planten tijdens de werkzaamheden effectiever is dan het op depot zetten. Herplanten heeft namelijk alleen kans van slagen bij goed beheer en op de juiste grondsoort.

- De Commissie adviseert om de kartering van het Rapunzelklokje op het juiste tijdstip in het seizoen uit te voeren (tijdens de bloei of vroege zaadzetting).
- De Commissie adviseert na te gaan of het mogelijk is het Rapunzelklokje zoveel mogelijk te ontzien tijdens de werkzaamheden. Indien planten op depot moeten worden geplaatst en worden herplant moet rekening worden gehouden met de grondsoort en het beheer. Overweeg daarbij of plaatsing elders op de dijk effectiever is.

Dassenburcht

Het MER gaat niet in op mogelijke effecten van de uitvoeringsmaatregelen op aanwezige dassen. Het is niet duidelijk of er een kans is dat de dassen door verstoring worden verjaagd.

- De Commissie adviseert om ten behoeve van de besluitvorming aan te geven of er sprake kan zijn van verstoring van dassen tijdens de werkzaamheden.
- Indien er een kans op verstoring aanwezig is, adviseert de Commissie om maatregelen uit te werken om dit te voorkomen, beperken of te compenseren. Hierbij kan worden gedacht aan het uitvoeren van werkzaamheden in de omgeving van de burchten met kleiner en lichter materieel. Daarnaast kan worden bekeken of maatregelen kunnen worden gecombineerd met de compenserende maatregelen zoals voorgesteld in het Natuur- en veiligheidsproject Oude Maasarm Keent⁴.

---

⁴ Zie Inrichtingsplan Fase 2 Natuur- en veiligheidsproject Oude Maasarm Keent, "Van visie naar uitvoering". Dienst Landelijk Gebied. Tilburg april 2007. Zie pagina 9 paragraaf 1.3 Dassenmaatregelen.

2.3 Bodem

De Commissie constateert dat in het MER geen relatie wordt gelegd tussen het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) en het nuttig toepassen van de vrijkomende grond vanuit een functiegerichte kwaliteitsdoelstelling. De grondstromen worden in het ontwerp dijkverbeteringsplan toegelicht. Een deel van de grond (40.000 m³) wordt afgevoerd naar een depot om te worden gebruikt voor het natuurontwikkelingsproject Oude Maasarm Keent. Deze grond is in ontwerp het dijkverbeteringsplan aangemerkt als verontreinigd, klasse 4 specie. Op basis van de informatie uit het ontwerp dijkverbeteringsplan constateert de Commissie dat het onduidelijk is of deze grond op basis van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) wel kan worden toegepast in dit natuurproject. Daarnaast moet circa 65.000 m³ klei worden aangevoerd voor de klei-inkassingen e.d.. Volgens het dijkverbeteringsplan zou dit afkomstig kunnen zijn uit het natuurontwikkelingsproject. Ook hiervoor is niet duidelijk of dit materiaal op basis van de voorwaarden uit het Bbk geschikt is voor toepassen in het dijkverbeteringsproject.

- De Commissie adviseert om ten behoeve van de besluitvorming en vergunningverlening tijdig inzicht te geven in de milieuhygiënische kwaliteit van de grondstromen in verband met de bepaling van de toepasbaarheid op basis van het Bbk.

2.4 Water

Hydrologische situatie

In het MER wordt gesteld dat door het verlengen van de binnenberm en het ingraven van een kleilaag in het voorland de kwel onder de dijk vermindert. Dit zal een negatief effect hebben op de waterminnende vegetatie. De Commissie merkt op dat deze stelling niet correct is. De maatregelen zijn bedoeld om de kwelweglengte onder maatgevende omstandigheden te verminderen en dit betekent in de gegeven situatie niet dat de kwel zelf daardoor vermindert. Volgens de Commissie zullen de maatregelen aan de dijk dan ook geen negatieve effecten hebben op de waterminnende vegetatie.

Grondwater

In het MER staat dat het grondwater buitendijks plaatselijk is verontreinigd met arseen. De plaats, omvang en mate van verontreiniging in het grondwater wordt niet inzichtelijk gemaakt.

De Commissie merkt op dat de dijkverbeteringsmaatregelen naar verwachting geen effecten zullen hebben op de grondwaterstroming. Dit in tegenstelling tot hetgeen in het MER staat. Er zal dan ook geen sprake zijn van verspreiding van verontreinigingen.

Indien echter op deze plaatsen grondwater moet worden onttrokken om een klei-ingraving in het voorland mogelijk te maken, kan wel een probleem ontstaan in geval van lozing van dit water.

- Indien er sprake is van onttrekking van grondwater adviseert de Commissie om in het kader van de vergunningverlening onderzoek te doen naar de locaties en omvang van verontreiniging van het grondwater. Indien er sprake is van verontreiniging dient te worden nagegaan welke consequenties dit heeft voor de lozing van het grondwater.

Veiligheid van de waterkering

Het MER geeft aan dat de dijkversterking aanhaakt bij de autonome ontwikkeling van het natuurontwikkelingsproject Oude Maasarm Keent. Binnen dit project wordt ondermeer de Oude Maasarm open gegraven. Het MER maakt echter niet inzichtelijk hoe en waar dit opengraven precies plaatsvindt. Het

effect van deze autonome ontwikkeling op de veiligheid van de waterkering onder maatgevende omstandigheden wordt in het MER niet duidelijk.

- De Commissie adviseert om de plannen voor de dijkversterking af te stemmen op de plannen voor het opengraven van de Oude Maasarm. Er zal voldoende zekerheid moeten zijn, dat het open graven van de Oude Maasarm, onder maatgevende omstandigheden, niet leidt tot onvoldoende veiligheid van de waterkering vanuit het aspect piping.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: Waterschap Aa en Maas

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant

Besluit: Dijkverbeteringsplan in het kader van de Waterwet.

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C12.2

Activiteit: verbetering van delen van de primaire waterkering tussen Grave en Neerloon (onderdeel van dijkkring 36) en van de dijkkring Keent (dijkkring 36a) over een lengte van in totaal 5,5 kilometer.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in het Brabants Dagblad van: 29 oktober 2008

advies aanvraag: 23 oktober 2008

ter inzage legging: 29 oktober tot 10 december 2008

richtlijnenadvies uitgebracht: 20 januari 2009

richtlijnen vastgesteld: februari 2009

kennisgeving MER in het Brabants Dagblad van 27 januari 2010

ter inzage legging MER: 27 januari 2010 t/m 10 maart 2010

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 25 januari 2010

toetsingsadvies uitgebracht: 1 april 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. J.H.J. van der Gun

drs. M.A. Kooiman

drs. R. Meeuwssen (werkgroepsecretaris)

prof.dr. F.W. Saris (voorzitter)

prof.dr. K.V. Sykora

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen is opgenomen in bijlage 2.

Daarnaast heeft de Commissie de volgende documenten van het bevoegd gezag ontvangen en betrokken bij de toetsing:

- Actualisatie Flora en Fauna Natuurontwikkeling Keent, Fase 2 in 2006 van Kurstjens.
- Beschermde flora en fauna, Maasdijk te Keent, Quickscan in het kader van de Flora- en faunawet. Fase 1, Ecologica, oktober 2007.
- Maasdijken, monitoring vegetatie en evaluatie huidig beheer 2008. Ecologica, februari 2009.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Geling Advies namens A. Oosterlaken-Gerrits, De Rips
2. Geling Advies namens P.A.J.M.G. Vogelaars, De Rips
3. Reeks Politieke Partij, Reek
4. H. Dorussen namens G.W. Peters en T. Dulong-Dorussen, Grave
5. Dorpsraad, Velp
Verslag inspraakavond

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Dijkversterking Keent-Grave

Het waterschap Aa en Maas is voornemens delen van het dijktraject langs de Oude Maasarm Keent tussen Keent en Grave te verbeteren. Toetsing heeft namelijk uitgewezen dat delen van de dijk niet aan de normen voldoen. Om deze dijkverbetering uit te kunnen voeren moet een dijkverbeteringsplan worden opgesteld en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Ten behoeve van de besluitvorming over dit plan wordt een Milieueffectrapport (MER) opgesteld. Dit toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage gaat in op de inhoud van het MER.

ISBN: 978-90-421-2967-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

